

ZAPISNIK
sa 32. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 16. jula 2014. godine

Šednica je počela u 10 sati.

Šednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Šednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Goran Tuponja, Nikola Gegaj, mr Branka Tanasijević, Žana Filipović, Draginja Vuksanović, Ljerka Dragičević, dr Ljiljana Đurašković, prof. dr Jelisava Kalezić, doc. dr Branka Bošnjak i dr Radosav Nišavić.

Šednici su prisustvovali: Goran Kuševija, generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu Ministarstva rada i socijalnog staranja i Igor Vučinić, načelnik Direkcije za zaštitu rizičnih grupa u Direktoratu za socijalno staranje i dječju zaštitu.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda, članica Odbora doc. dr Branka Bošnjak ponovila je ranije istaknuti zahtjev da se ubuduće u slučaju da se ministri ne odazovu pozivu na šednicu primijene odredbe Poslovnika i zakazana šednica odloži.

Rad šednice pratili su predstavnici medija.

Za šednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Informacija o sprovođenju Strategije zaštite od nasilja u porodici za 2013. godinu;
2. Tekuća pitanja

Prije prelaska na rad po utvrđenom dnevnom redu, Odbor je bez primjedbi usvojio zapisnik sa 31. šednice Odbora.

Prva tačka – INFORMACIJA O SPROVOĐENJU STRATEGIJE ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI ZA 2013. GODINU

Generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu Goran Kuševija informisao je članove/ice Odbora da Informacija sadrži pregled mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2013. godinu i da su pored aktivnosti državnih organa i institucija predstavljene i neke aktivnosti nevladinih organizacija koje se bave zaštitom od nasilja u porodici, bez obzira da li su rađene u partnerskoj saradnji sa državnim organima ili samostalno, kao i da će šira javnost na osnovu podataka sadržanih u Informaciji imati uvid o napretku koji se odnosi na žrtve nasilja u porodici u 2013. godini. U izradi Informacije o primjeni Strategije zaštite od nasilja u porodici za 2013. godinu učestvovala je međuresorna radna grupa, u čijem sastavu se pored predstavnika relevantnih ministarstava nalaze i predstavnici nevladinog sektora, koji se bave problemom nasilja u porodici.

Tokom uvodnog izlaganja, podsetio je članove/ice Odbora da je Strategiju zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. godina na predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja Vlada Crne Gore usvojila u junu 2011. godine i da su ciljevi i aktivnosti Strategije: analizirati stanje i identifikovati ključne probleme u oblasti nasilja u porodici; uskladiti postojeće i donijeti nove propise koji regulišu oblast nasilja u porodici; unaprijediti socijalnu i druge zaštite žrtava porodičnog nasilja; podizati nivo svijesti građana o problemu nasilja u porodici; razviti program za prevenciju nasilja u porodici; razviti multidisciplinarni model postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvariti saradnju svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja; kontinuirano edukovati i senzibilisati profesionalni kadar o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta; obezbjediti sprovođenje psihosocijalnog tretmana počinioca/teljki porodičnog nasilja i uspostaviti jedinstvenu elektronsku bazu podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama.

U raspravi su kroz pitanja i komentare učestvovali/e članovi/ice Odbora: doc. dr Branka Bošnjak, dr Ljiljana Đurašković, mr Branka Tanasijević, Nada Drobnjak, prof. dr Jelisava Kalezić, Goran Tuponja i Ljerka Dragičević. Odgovore i pojašnjenja dali su: generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu Goran Kušević i načelnik Direkcije za zaštitu rizičnih grupa u Direktoratu za socijalno staranje i dječju zaštitu Igor Vučinić.

Doc. dr Branka Bošnjak postavila je pitanje implementacije dvije nove mjere bezbjednosti: zabrane približavanja i udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje, koje su uvedene u sistem krivičnih sankcija Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore u junu 2013. godine, a koje se mogu izreći prema učiniocu koji izvrši krivično djelo nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici. Ukazala je na značaj ekonomskog osnaživanja žena žrtava nasilja, koje su nezaposlene i ekonomski zavisne od nasilnika, kao i činjenicu da još uvijek nije urađena centralizovana baza podataka o žrtvama i počiniocima porodičnog nasilja. Tokom diskusije, podsjetila je na sadržaj pitanja koje je postavila direktoru Uprave policije tokom kontrolnog saslušanja o primjeni Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. godina, na koje još uvijek nije dobila odgovor.

Dr Ljiljana Đurašković komentarisala je podatke Vrhovnog suda o donijetim presudama za krivična djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, iz razloga što je u 2013. godini oslobađajućih i odbijajućih presuda bilo 69, a osuđujućih 63. Kako je saopštila, nivo presuda oslobađajućeg i odbijajućeg karaktera je visok, što ukazuje na potrebu kontinuirane edukacije sudskog kadra o problemu nasilja u porodici. Takođe, komentarisala je prisutnost vršnjačkog nasilja, koje je, po njenom mišljenju, veće nego što je to pokazuju navedeni podaci, kao i prisutnost seksualnog nasilja nad djecom koje je još uvijek tabu tema u Crnoj Gori.

Mr Branka Tanasijević ukazala je na podatak da se kroz izborni predmet „Zdravi stilovi života“ obrađuje tema „Uticaj psihoaktivnih supstanci na zdravlje“, što je samo jedan od uzroka porodičnog nasilja. S tim u vezi postavila je pitanje da li je ova tema navedena kao primjer i da li Ministarstvo prati koji su to sadržaji za koje se opredjeljuju profesori da obogate predmet „Zdravi stilovi života“ informacijama koje su neophodne da učenici usvoje, a vezane su za prevenciju porodičnog nasilja, kao i na koji način se one prezentuju. Tokom diskusije naglasila je važnost prevencije i podizanja stepena informisanosti kako bi se uz učešće svih segmenata društva djelovalo na uzroke nasilja u porodici.

Predšednica Odbora Nada Drobnjak komentarisala je Informaciju u dijelu realizovanih aktivnosti za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite žrtava porodičnog nasilja, ukazujući na činjenicu da Strategija zaštite od nasilja u porodici ne tretira u dovoljnoj mjeri pitanje nasilja nad ženama iako je ono dominantno i da statistika data u Informaciji zamagljuje ovaj problem, jer žene trpe najveće nasilje i one su u najvećem broju žrtve. Iako Informacija sadrži podatak da su ženske grupe tokom 2013. godine bile fokusirane na uspostavljanje sistema sveobuhvatne podrške ženama sa iskustvom nasilja, razvojem grupa samopodrške i individualnim psihosocijalnim osnaživanjem nije dat pregled aktivnosti NVO „SOS telefon Nikšić za žene i djecu žrtve nasilja“ koja na terenu ima veoma dobar rad sa žrtvama porodičnog nasilja, kao ni podatak da je Glavni grad Podgorica ustupio na privremeno korišćenje kuću kojom rukovodi NVO „Sigurna ženska kuća“. Tokom diskusije, dala je primjedbu u dijelu prikazanih aktivnosti koje se odnose na podizanje svijesti građana o problemu nasilja, iz razloga što je šednica Odbora na kojoj je održano kontrolno saslušanje na temu – Primjena Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. godina, sazvana u skladu sa Poslovnikom Skupštine i ne može biti prikazana kao saradnja sa Skupštinom u cilju podizanja svijesti građana o problemu nasilja. Takođe, predšednica Odbora postavila je pitanje - da li će se do kraja 2014. godine formirati jedinstvena elektronska baza podataka o žrtvama nasilja i nasilnim osobama, kako je to naznačeno u Informaciji, i koji je stepen realizacije ovog projekta do sada

Prof. dr Jelisava Kalezić je ukazala na važnost nalaženja konstante uzroka nasilja, te angažovanja referentnih psihologa i socijalnih radnika koji bi na uzorku datom u Informaciji istražili profil nasilnika u Crnoj Gori, sa ostalim implikacijama koje bi omogućile djelovanje na suzbijanju ove pojave. Istakla je da je otklanjanje posljedica samo ono što spašava živote, te da bi trebalo imati plan istraživanja uzroka nasilja, naglašavajući ulogu socijalnog ambijenta za formiranje ličnosti svakog pojedinca.

Po mišljenju zamjenika predsjednice Odbora Gorana Tuponje, samo se dosljednom i neselektivnom primjenom zakona i primjenom strogih kazni prema počiniocima porodičnog nasilja može smanjiti problem nasilja u porodici, koji predstavlja ozbiljan društveni problem.

Komentarišući Informaciju, Ljerka Dragičević istakla je dva problema - problem nasilja dece nad roditeljima, koji, po njenom mišljenju, nije zanemarljiv, iako Informacija ne sadrži podatke koji na to ukazuju, kao i problem mobinga kojem je s obzorim na široku zastupljenost trebalo posvetiti više pažnje.

Odgovarajući na pitanja, Goran Kušević je saopštio da su u 2013. godini izrečene 32 mjere zabrane približavanja i udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje koje policija kontroliše, kao i da nije bilo prijava da počinitelj nasilja ne poštuje izrečenu mjeru. Organ uprave nadležan za policijske poslove, organ za prekršaje, Državno tužilaštvo, centar za socijalni rad ili druga ustanova socijalne i dječje zaštite, zdravstvena ustanova, kao i drugi organ i ustanova koji se bave zaštitom dužni su da u okviru svojih ovlašćenja pruže potpunu i koordiniranu zaštitu koja je neophodna za zaštitu žrtve u zavisnosti od stepena njihove ugroženosti. Preduzete aktivnosti, kao i podaci kojima raspolaže Ministarstvo rada i socijalnog staranja ukazuju na činjenicu da problem nasilja postaje sve vidljiviji. Uvođenjem novih metoda u rad centara za socijalni rad, koje su olakšale detekciju slučajeva zlostavljanja, edukaciji osoblja i osnaženoj intersektorskoj saradnji povećava se broj lica kojima je potrebno pružiti pomoć, a za očekivati je da će ovaj broj i dalje biti u porastu. U pripremljenoj fazi su aktivnosti koje se tiču uspostavljanja jedinstvene baze podataka o žrtvama nasilja u porodici kao i jedinstvene SOS linije za prijave slučajeva nasilja u porodici. Planom realizacije ovih aktivnosti predviđeno je da tokom 2014. godine budu uspostavljene i jedinstvena baza podataka i jedinstvena SOS linija na državnom nivou. Imajući u vidu da je kvalitet socijalne zaštite određen i institucionalnim kapacitetima primarnih pružalaca usluga socijalne zaštite – centara za socijalni rad, Vlada je pokrenula projekat Socijalni karton – Informacioni sistem socijalnog staranja koji je jedan od osnovnih stubova reforme sistema i koji će značajno unaprijediti način rada centara za socijalni rad, a istovremeno će se ostvariti uštede u dijelu administrativnih troškova sistema socijalne zaštite. Cilj projekta je da se unaprijedi kapacitet Vlade Crne Gore da planira, prati i upravlja socijalnom pomoći (zaštitom). Vrijednost Informacionog sistema socijalnog staranja će proisteći iz njegove upotrebe u sprovođenju reforme socijalne zaštite najsiriomašnjim domaćinstvima i omogućiti usklađivanje sa praksom EU u oblasti socijalne zaštite. Realizacija prve faze ovog projekta se očekuje do kraja 2014. godine, a podaci koje vode centri za socijalni rad, uključujući i podatke o žrtvama nasilja biće integrisani u Informacioni sistem socijalnog staranja. Problemi koji se javljaju u praksi su: nedovoljna informisanost društvene sredine, pa i samih stručnjaka o raširenosti ove pojave, nedostatak specifičnih znanja i vještina, kao i nepovezanost i nedostatak saradnje između različitih institucija. Takođe, ukazao je i na aktivnosti za sprovođenje progama primarne prevencije nasilja u porodici u populaciji dece i mladih osoba. Kroz izborne predmete „Zdravi stilovi života“ za učenike VII i VIII razreda i „Zdravi stilovi života“ za I i II razred gimnazije obrađuje se više tema. U stručnim školama se ovaj predmet izučava kao međupredmetni program (psihologija, sociologija, fizičko vaspitanje, biologija i hemija). Aktivnosti na ove teme postoje u okviru nastavnih predmeta Biologija, Psihologija (na srednjoškolskom nivou). Uz napomenu da su predstavnici Ministarstva prosvjete učestvovali u izradi Strategije i da je u Informaciji prikazana samo jedna od tema koje se obrađuju u okviru predmeta „Zdravi stilovi života“, naglasio je da je profesorima ostavljena sloboda da kandiduju teme o prevenciji nasilja koje učenici treba da usvoje.

Dotadna pojašnjenja u vezi postavljenih pitanja dao je načelnik Direkcije za zaštitu rizičnih grupa u Direktoratu za socijalno staranje i dječju zaštitu Igor Vučinić. Saopštio je da u Radnoj grupi za praćenje sprovođenja Strategije za sprječavanje nasilja u porodici učestvuju i dvije NVO, i to SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja iz Podgorice i Crnogorski ženski lobi, a nakon izrade Informacije o sprovođenju Strategije, u Radnu grupu kao ravnopravni član uključena je i NVO Centar za ženska prava. Ukazao je i na podatak da je Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava u septembru 2013. godine licenciralo program edukacije nastavnika Građanskog obrazovanja i vaspitanja na temu nasilje u porodici. Tokom maja 2014. godine održan je seminar na temu rodne ravnopravnosti u obrazovanju, sa posebnim osvrtom na zaštitu od nasilja u porodici za 18 nastavnika/ca građanskog obrazovanja i vaspitanja iz nekoliko opština u Crnoj Gori, dok je tokom 2013. godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava organizovalo edukaciju direktora osnovnih škola sa sjevera Crne Gore. Takođe je

saopštio da je Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava organizovalo niz projekata koji se tiču ekonomskog osnaživanja žena, a ciljna grupa bile su žene iz ruralnih područja koje su višestruko diskriminirane. Organizovane su kampanje u vezi njihove veće vidljivosti u medijima, kao i jednodnevni prodajni sajam.

Na kraju rasprave, predsjednica Odbora Nada Drobnjak predložila je da se prilikom razmatranja Informacija o sprovođenju Strategije zaštite od nasilja u porodici za 2014. godinu poziv da prisustvuju šednici uputi i predstavnicima svih institucija koje dostavljaju podatke, kako bi se na pravi način moglo govoriti o sprovođenju Strategije zaštite od nasilja u porodici.

Druga tačka - TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednica je informisala članove/ice Odbora da je 10. i 11. jula 2014. godine u Beču prisustvovala Preglednoj konferenciji OEBS-a o implementaciji obaveza koje se odnose na rodnu ravnopravnost. Konferencija je održana na desetu godišnjicu usvajanja Akcionog plana za unaprjeđenje ravnopravnosti polova u organizaciji OEBS-a - Sekretarijata i Kancelarije OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR). Na Konferenciji su razmatrane sljedeće teme: rodna perspektiva u upravljanju krizama, rodna perspektiva u ekonomskom osnaživanju, učešće žena u politici i javnom životu, sprječavanje nasilja nad ženama i jačanje institucionalnih mehanizama za orodnjavanje politika. Učesnici/e Konferencije su, između ostalog, istakli da je od usvajanja Akcionog plana 2004. godine ostvaren značajan napredak u postizanju rodne ravnopravnosti, ali i da su potrebne nove inicijative u oblastima u kojima napredak još uvijek nedostaje. Takođe, informisala je članove/ice Odbora da je po zaključku Odbora sa 31. šednice održane 30. juna t.g. upućen dopis Kolegijumu predsjednika Skupštine, sa zahtjevom da se predsjednicama dva odbora – Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, obezbijede kancelarije u zgradi Skupštine, kao i korišćenje službenog vozila.

Predsjednica je najavila sastanak sa generalnom direktorkom UNESCO-a Irinom Bokovom, koji je u okviru Programa posete predviđen za 18. jul t.g.

Šednica je završena u 11 sati i 30 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.

